

3308 SAYILI MESLEKİ EĞİTİM KANUNU KAPSAMINDA İŞYERİNDE STAJ YAPMA ŞARTLARI VE STAJYERE ÖDENECEK ÜCRET

1. STAJYER KAVRAMI

Stajyer bir meslek hakkında teorik bilgilere sahip olan, ancak yapılan işleri öğrenmek ve uygulamayı izleyerek bilgisini derinleştirmek ve geliştirmek üzere işverenin emri altında bulunan kişidir.¹

Stajyer, diğer bir tanımlamayla, belirli bir meslek alanında aldığı teorik bilgiyi, bir işyeri ortamında geliştiren kişidir.²

Bir öğrencinin stajyer sayılabilmesi için, eğitim gördüğü kurumun tabii olduğu mevzuatta staja yer verilmiş olmalı ve ilgili kurumca bir işyerine uygulamalı eğitim görmek üzere belirli bir süre için gönderilmelidir.³

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, stajyerlerin işyerilerindeki çalışmaları ilgili eğitim kurumunun mevzuatından doğan bir statüye dayanmaktadır ve ortada özgür iradeyle yapılan bir sözleşme bulunmamaktadır.

Stajyerlerin işyerilerindeki çalışmaları iş sözleşmesine dayanmadığı için işçi niteliğine sahip değildirler. İşyerindeki işçi sayısına dahil edilmezler.⁴

İş sözleşmesinin unsurlarını işçinin bağımlı olarak iş görmesi ve işverenin de ücret ödemesi oluştururken, staj çalışmasında ise stajyerin mesleği öğrenerek iş hayatına hazırlanması ön plandadır.⁵

Ancak, staj olanağı veren işyeri, eğitim statüsü gereği uygulamalı stajın dışında öğrenciyi işyerinde (stajyer sıfatı dışında) işçi sıfatıyla çalıştırıyorsa, stajyerler bu durumda işçi sayılır.⁶

¹ Murat Demircioğlu, Doğan Korkmaz, Hasan Ali Kaplan, Yargıtay Kararları Işığında Sorularla 4857 Sayılı İş Yasası, Beta Yayınları, Genişletilmiş 4.Baskı, sayfa 15

² Sedef Koç Tangün, Stajyer Kavramı ve Stajyerlerin Sigortalılığı, Mess Sicil Dergisi, Sayı 40,2018 sayfa 133

³ A. g. m., sayfa 15

⁴ Sarper Süzek, İş Hukuku, Yenilenmiş 21. Baskı, Beta Yayınları, sayfa 147, Y.10.HD.07.04.1977,5383/2642

⁵ "Çalışmanın özüne ve amacına bakıldığında staj ilişkisinin iş sözleşmesi olarak değerlendirilemeyeceği görülür. Teorik eğitimlerini mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında alan öğrenciler, mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmek, iş hayatına hazırlanmak, gerçek hizmet ve üretim ortamında yetişmek amacıyla işletmelerde mesleki eğitim yapmakla yükümlü tutulmuşlardır. Stajın amacı, bu öğrencilerin okulda aldıkları teorik bilgiyi işyeri ortamında geliştirmeleridir. Stajyerin bu şekilde bir işveren yanında kendini geliştirmesi, iş sözleşmesine dayalı bir çalışma teşkil etmemektedir." Sedef Koç Tangün, Stajyer Kavramı ve Stajyerlerin Sigortalılığı, Mess Sicil Dergisi, Sayı 40,2018, sayfa 135

⁶ A.g.e. Sayfa 15, "Altı aylık kıdem hesabı ile ilgili kararda şu şekilde ifade etmiştir: "Çıkraklık ilişkisi, İş Kanunu'nun 4'üncü maddesindeki istisnalar arasında sayıldığından, altı aylık kıdem süresinin hesabında dikkate alınmaz. Buna karşılık stajyer olarak geçirilen süre, stajyerliğin İş Kanunu'nun 2'nci maddesinin 1 inci fıkrasında anlamında iş ilişkisi kapsamında gerçekleştirilmiş olması hâlinde sürenin hesabında dikkate alınacaktır.", Yargı. 7. HD., 21.4.2016, 2016/153, 2016/8918, Sedef Koç Tangün, Stajyer Kavramı ve Stajyerlerin Sigortalılığı, Mess Sicil Dergisi, Sayı 40,2018 sayfa 135

2. STAJYERLERİN TABİ OLDUĞU 3308 SAYILI MESLEKİ EĞİTİM KANUNU HÜKÜMLERİ

2.1. STAJ KAVRAMI, YAPMA ZORUNLULUĞU VE STAJ YAPILACAK İŞYERLERİ

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun(MEK) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (r) bendine göre staj, "Yükseköğretim Kurulunca, yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan her düzeydeki alana özgü olarak belirlenen teorik ve uygulamalı dersler dışında, öğrencilerin öğretim programlarıyla kazandırılması öngörülen mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmeleri, sektörü tanımaları, iş hayatına uyumları, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmeleri amacıyla işletmede yaptıkları mesleki çalışmadır." şeklinde tanımlanmıştır.⁷

Öğrencilerin öğretim programlarıyla kazandırılması öngörülen mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmeleri, sektörü tanımaları, iş hayatına uyumları, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmeleri amacıyla işletmede yaptıkları mesleki çalışmayı ifade eden staj, ya eğitimin tamamlanması için okul tarafından zorunlu tutulmuş ya da öğrencinin isteği üzerine okul tarafından onaylanmış olmalıdır.⁸

3308 sayılı MEK'nin 21 inci maddesinde, işletmelerde staj yapan öğrencilerin, işyerlerinin şartlarına ve çalışma düzenine uymak zorunda olduklarını belirtmiştir.

3308 sayılı MEK'nin 18 inci maddesi uyarınca, "On ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları personel sayısının yüzde beşinden az olmamak üzere mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri eğitimi, mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumu öğrencilerine staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırır. Öğrenci sayısının tespitinde kesirler tam sayıya tamamlanır. Bu işletmeler mesleki ve teknik eğitim yapan yükseköğretim kurumu öğrencilerine de staj yaptırabilir."

Söz konusu kanunun 18 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında ise, "Ondan az personel çalıştıran işletmelerin de mesleki ve teknik okul ve kurumları öğrencilerine beceri eğitimi, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırabileceği belirtilmiştir.⁹

3308 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 5 inci fıkrası uyarınca, "En az on çalışanı bulunan kamu veya özel sektör işletmeleri, beceri eğitimi, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırmak zorundadır. Bu Kanun kapsamında on ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, çalışma ve iş kurumu il müdürlüklerince her yıl şubat ayı içerisinde il millî eğitim müdürlüklerine ve o ildeki yükseköğretim kurumlarına bildirilir."

Eğitimi belirtilen yasal düzenlemeler çerçevesinde, en az 10 personeli bulunan işletme, personel sayısının %5 inden az olmamak üzere, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri

⁷ "Mesleki eğitimin, öğrencilere mesleğe yönelik becerilerin kazandırılmasının eğitim süreci içerisinde ele alınması ile ortaya çıkmış bir alandır." Sedef Koç Tangün, Stajyer Kavramı ve Stajyerlerin Sigortalılığı, MESS Sicil Dergisi, Sayı 40,2018, sayfa 135

⁸ A.g.m. sayfa 136

⁹ Personel, 3308 sayılı MEK'nin 3 üncü maddesinin k bendinde "kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerlerinde maaş ya da ücret karşılığında çalışan kadrolu veya sözleşmeli elemanlar ile işçiler" olarak tanımlanmıştır. "İşletme" ise, yine aynı kanunun 3 üncü maddesinin l bendinde, "mal ve hizmet üreten kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerleri" olarak tanımlanmıştır.

eğitimi, mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumu öğrencilerine staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırmak zorundadır.

Mesleki ve teknik eğitim yapan yükseköğretim kurumu öğrencilerine de *staj* yaptırmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim yapan ortaöğretim kurumları ile yükseköğretim kurumları öğrencileri stajyer olarak çalıştırılabilir.

3308 sayılı MEK'nin 18 inci maddesinde, en az 10 personeli bulunan işletmeler için, "mesleki ve teknik eğitim yapan ortaöğretim kurumları öğrencilerine staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırmalıdır" ve "yükseköğretim kurumu öğrencilerine staj yaptırmalıdır" ifadeleri kullanıldığından; en az 10 personeli bulunan ve personel sayısının en az % 5'i kadar öğrenciye bünyesinde beceri eğitimi, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırmak zorunda olan işletmelerin, mesleki ve teknik eğitim yapan okul ve ortaöğretim okulu öğrencilerini kabul etmek durumunda olup, bunun dışında staj için başvuran yükseköğretim kurumu öğrencilerini ihtiyari olarak çalıştırabilecekleri anlaşılmaktadır.¹⁰

3308 sayılı MEK uyarınca yürürlüğe konulan Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 127 nci maddesinin 1 inci fıkrası uyarınca, mesleki teknik öğretim kurumları öğrencilerinin staj süresi 40 gündür. Buna karşılık, yüksek öğrenim yapan öğrenciler için bu süre genellikle 20 iş günü olarak belirlenmektedir.¹¹

3308 sayılı MEK'nin 18 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre, "Bu madde kapsamında on ve daha fazla öğrenciye beceri eğitimi, staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırmak üzere işletmeler bu amaçla bir eğitim birimi kurar. Bu birimde, yapılan eğitim için alanında ustalık yeterliğine sahip ve iş pedagojisi eğitimi almış usta öğretici veya eğitici personel görevlendirilir."

2.2. STAJYERLERE ÖDENECEK ÜCRET

3308 Sayılı MEK'nin 25 inci maddesine göre, staja devam eden öğrencilere işletmeler tarafından ödenecek ücret ve bu ücretlerdeki artışlar, düzenlenecek sözleşme ile tespit edilir. Ancak ödenecek ücret, asgari ücretin net tutarının, yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde %30 undan, yirmiden az personel çalıştıran işyerlerinde %15 inden az olamaz. Bu ücretler her türlü vergiden müstesnadır.¹²

3308 Sayılı MEK'nin 25 inci maddesine 6764 sayılı kanun ile eklenen geçici 12 nci maddeyle, "İşletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere, 25 inci maddenin birinci fıkrası kapsamında yapılacak ödemeler asgari ücretin net tutarının 30 undan az olamaz." düzenlemesi getirilmiştir.

¹⁰ Sedef Koç Tangün, Stajyer Kavramı ve Stajyerlerin Sigortalılığı, *Mess Sicil Dergisi*, Sayı 40,2018, sayfa 135

¹¹ Öner Eğrenci, Savaş Taşkent, Devrim Ulucan, Esra Başkan, *İş Hukuku*, Beta Yayınları,10.Baskı, İstanbul 2020, sayfa 31

¹² "3308 Sayılı MEK'nin 25 inci. Maddesi hükmü uyarınca stajyerlere ödenecek ücret, yasadan doğan bir sosyal ücrettir. Bu ücret sözleşmenin zorunlu bir unsuru değildir. "Sarper Süzek, *İş Hukuku*, Yenilenmiş 21. Baskı, Beta Yayınları, sayfa 147

Buna göre, 2016-2017 öğretim yılından itibaren staj yapılan işyerindeki çalışan sayısı fark etmeksizin bütün stajyerlere en az asgari ücretin %30 u kadar ücret ödenmesi gerekmektedir.

3308 Sayılı MEK'nin Geçici 12 nci maddesine göre, "...Ödenebilecek en az ücretin, yirmiden az personel çalıştıran işletmeler için üçte ikisi, yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işletmeler için üçte biri, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 53 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının (B) bendinin (h) alt bendi için ayrılan tutardan Devlet katkısı olarak ödenir."¹³

Stajyerlerin ücretlerinin bir kısmının devlet tarafından ödenmesine ilişkin uygulamanın (Aday çırak ve çıraklar gibi işletmelerde mesleki eğitim gören, staj ve tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilerin ücretlerine yapılan devlet katkısı ödemelerinin) 2021-2022 eğitim ve öğretim yılından itibaren 5 eğitim ve öğretim yılı daha uzatılmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararı 05.01.2022 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁴

Buna göre, yirmiden az çalışanı olan işletmelerde stajyere ödenecek asgari tutarın 2/3'ü devlet tarafından karşılanmaktadır. Yirmi ve daha fazla çalışanı olan işletmelerde ise stajyere ödenecek asgari tutarın 1/3'ü devlet tarafından karşılanmaktadır. Öğrencilere, sözleşme gereği ödenmesi gereken ücretin, Devlet katkısı dışında kalan tutarı işletmelerce karşılanacaktır.

3308 Sayılı MEK'nin 25 inci maddesinin ilk fıkrasının son cümlesinde, staj yapacak işletme bulunamaması nedeniyle stajını okulda yapan ortaöğretim öğrencileri ile yükseköğretim kurumları ve birimlerinde yapan yükseköğretim öğrencilerinin yaptıkları stajların bu fıkra hükmü kapsamı dışında olduğu ifade edilmiştir. Buna göre, staj yapacak yer bulamadığı için stajını okulunda yapan öğrencilere ücret ödenmeyecektir.

¹³ Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün 24/07/2023 tarih ve 80297367 sayılı "Devlet Katkısı Ödeme Usul ve Esasları" konu başlıklı resmi yazısının eki olan "3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na Göre Aday Çırak ve Çıraklar ile İşletmelerde Mesleki Eğitim Gören, Staj veya Tamamlayıcı Eğitime Devam Eden Öğrencilere Ödenecek Ücretlere Yönelik Devlet Katkısı Uygulaması Hakkında Usul ve Esaslar" başlıklı yazıya göre;

"3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun geçici 12 nci maddesi uyarınca, aday çırak ve çıraklar ile anılan Kanunun 18 inci maddesine göre işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere aynı Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrası kapsamında yapılacak ödemeler **asgari ücretin net tutarının %30' undan az olamaz.**

Kalfalık yeterliliğini kazanan mesleki eğitim merkezi 12 nci sınıf öğrencilerine yapılacak ödemeler ise **asgari ücretin %50'sinden az olamaz.**

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun geçici 12 nci maddesi uyarınca, mesleki eğitim merkezi programı dışındaki okul ve yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere ödenebilecek en az ücretin; **yirmiden az personel çalıştıran işletmeler için 2/3' ü, yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işletmeler için 1/3'ü Devlet katkısı olarak ödenir.**

Mesleki eğitim merkezi programına devam eden öğrencilere ödenebilecek **en az ücretin ise tamamı Devlet katkısı olarak ödenir.**

Öğrencilere, sözleşme gereği ödenmesi gereken ücretin, **Devlet katkısı dışında kalan tutarı işletmelerce karşılanır."**

¹⁴ 04.01.2022 tarih ve 5063 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, Resmi Gazete 05.01.2022/31710

Meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler hakkında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 5 inci maddesi uyarınca iş kazası ve meslek hastalığı hükümleri uygulanır.¹⁵

Aynı Yasanın 87 nci maddesinin (e) bendine göre de staja tabi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri eğitim kurumu prim ödeme yükümlüsüdür. Mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta iken staja tabi tutulan öğrenciler için eğitim kurumu yanında Milli Eğitim Bakanlığı da prim ödeme yükümlüsüdür. Stajları süresince işverenin stajyerlerin sigorta kaydını yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

3. STAJYERLERE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASI

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümleri stajyerlere de uygulanır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 2 nci maddesinin 1 inci fıkrasına göre, "Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır."

4. SONUÇ

Stajyer, bir meslek hakkında teorik bilgileri bulunan, bu bilgileri uygulama ile güçlendirmek amacıyla işyerine kabul edilen öğrencilerdir.¹⁶

Staj çalışmasında stajyerin mesleği öğrenerek iş hayatına hazırlanması ön plandadır.

Bir öğrencinin stajyer sayılabilmesi için, eğitim gördüğü kurumun tabi olduğu mevzuatta staja yer verilmiş olmalı ve ilgili kurumca bir işyerine uygulamalı eğitim görmek üzere belirli bir süre için gönderilmelidir.

Stajyerlerin işyerlerindeki çalışmaları iş sözleşmesine dayanmadığı için işçi niteliğine sahip değildirler. İşyerindeki işçi sayısına dahil edilmezler.

Bununla birlikte, staj süresi bitmesine karşın, stajyer/öğrenci işyerinde çalışmaya devam ediyor ve bu kez çalışmanın amacı uygulama yapmak değil de ücret elde etmek ise, bu durumda iş sözleşmesine dayalı bir ilişki söz konusu olacaktır.¹⁷

3308 sayılı MEK'nin 21 inci maddesi uyarınca, işletmelerde staj yapan öğrenciler, işyerlerinin şartlarına ve çalışma düzenine uymak zorundadırlar.

¹⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için Bkz." Çıraklık ve Stajyerlik Eğitimi Yapanların 5510 sayılı Kanun Karşısındaki Sigortalılıkları" bariserdem.com. (14.04.2020)

¹⁶ Öner Eğrenci, Savaş Taşkent, Devrim Ulucan, Esra Başkan, İş Hukuku, Beta Yayınları,10.Baskı, İstanbul 2020, sayfa 31

¹⁷ A.g.e. Sayfa 31

3308 sayılı MEK' ye göre, on ve daha fazla personel çalıştıran işletmelerin, çalıştırdıkları personel sayısının %5 inden az olmamak üzere mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri eğitimi, mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumu öğrencilerine staj ve tamamlayıcı eğitim yaptırılmaları zorunludur.

Bunun dışında bu işletmeler mesleki ve teknik eğitim yapan yüksek öğretim kurumu öğrencilerine de ihtiyari olarak staj yaptırabilirler.

3308 Sayılı MEK'nin 25 inci maddesi ile geçici 12 nci maddesi göz önünde bulundurulduğunda, işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere, yapılacak ödemeler asgari ücretin net tutarının yüzde otuzundan az olamaz. 2016-2017 öğretim yılından itibaren staj yapılan işyerindeki çalışan sayısı fark etmeksizin bütün stajyerlere en az asgari ücretin net %30'u kadar ücret ödenmesi gerekmektedir. Bu ücretler her türlü vergiden müstesnadır.

Bu ödenebilecek en az ücretin; yirmiden az personel çalıştıran işletmeler için üçte ikisi, yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işletmeler için üçte biri, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 53 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının (B) bendinin (h) alt bendi için ayrılan tutardan Devlet katkısı olarak ödenmektedir.

Buna göre, yirmiden az çalışanı olan işletmelerde stajyere ödenecek asgari tutarın 2/3'ü devlet tarafından karşılanmaktadır. Yirmi ve daha fazla çalışanı olan işletmelerde ise stajyere ödenecek asgari tutarın 1/3'ü devlet tarafından karşılanmaktadır. Öğrencilere, sözleşme gereği ödenmesi gereken ücretin, Devlet katkısı dışında kalan tutarı işletmelerce karşılanacaktır.

3308 Sayılı MEK'nin 25 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, staj yapacak işletme bulunamaması nedeniyle stajını okulda yapan ortaöğretim öğrencileri ile öğretim programı gereği staj yapmak zorunda olmayan yükseköğretim öğrencilerinin yaptıkları stajlarda ücret ödenmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

Meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler hakkında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 5 inci maddesi uyarınca iş kazası ve meslek hastalığı hükümleri uygulanır.

Aynı Yasanın 87 nci maddesinin e bendine göre de staja tabi tutulan öğrenciler için öğrenim gördükleri eğitim kurumu prim ödeme yükümlüsüdür. Mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta iken staja tabi tutulan öğrenciler için eğitim kurumu yanında Milli Eğitim Bakanlığı da prim ödeme yükümlüsüdür. Stajları süresince işverenin stajyerlerin sigorta kaydını yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hükümleri stajyerlere de uygulanır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ